

چگونه قائم مقام فراهانی به قتل رسید؟

قتل صدراعظم به روایت مورخان

۵ تیر ۱۴۰۱ ساعت ۱۴:۵۶

او را (قائم مقام را) به نگارستان احضار کرده سه روز در اینجا محبوس بود تا درگذشت و در بقعه حضرت عبدالعظیم مدفون گشت.

سید ابوالقاسم قائم مقام مشهور به قائم مقام فراهانی صدر اعظم ایران، سیاست مدار، ادیب، شخصیت برجسته و تأثیرگذار ایران زمین در عرصه حکومت و سیاست و نیز ادب و هنر نیمه اول قرن سیزدهم هجری بود.

لسان الملک سپهر در اثر معروف خود «ناسخ التواریخ» درباره فاجعه قتل صدراعظم ایران چنین می نویسد:

«مع القصة بعد از بازداشتن قائم مقام در بالاخانه دلگشا شاه غازی فرمودند؛ نخستین قلم و قرطاس را از دست او بگیرند و اگر خواهد شرحی به من نگار کند نیز نگذارید که سحری در قلم و جادویی در بنان و بیان اوست که اگر خط او را بینم فریفته شوم و او را رها کنم. پس برحسب فرمان عوانان دژخیم ادات نگارش او را گرفته از بالاخانه دلگشا فرود کردند و در بیغوله ای که حوضخانه خوانند محبوس داشتند و بعد از شش روز در شب شنبه سلخ (۳۰) صفرش خپه (خفه) کردند و جسدش را در جوار در جوار بقعه شاهزاده عبدالعظیم رضی الله عنه به خاک سپردند.»

صنیع الدوله نیز در کتاب «منتظم ناصری» این واقعه را به صورت مرگ طبیعی جلوه داده و نوشته است:

«... او را (قائم مقام را) به نگارستان احضار کرده سه روز در اینجا محبوس بود تا درگذشت و در بقعه حضرت عبدالعظیم مدفون گشت.»

به گفته اعتمادالسلطنه در کتاب «صدرالتواریخ»، قائم مقام برپایه خدمات نمایانی که انجام داده و زحماتی که برای کوتاه کردن دست مدعیان سلطنت بر خود هموار کرده بود اطمینان داشت که پادشاه او را نه تنها سیاست نمی کند بلکه برکنار هم نخواهد کرد و به این جهت همچنان هتاک می کرد و محض اقتدار خود بعضی مردمان جدید بی رتبه را بر سرکار می آورد و کسان خود را به جای آنها منصوب می کرد.

به نوشته رضا قلی خان هدایت در «روضه الصفا ناصری»:

«محمدشاه با حاجی میرزا آقاسی ایروانی و حاجی زین العابدین شیروانی و میرزا نصرالله اردبیلی و میرزا مسلم خوئی و میرزانظر علی حکیم باشی که از بدو جوانی مورد اعتمادش بودند در خلوت گفت گو و مشورت می کرد و گاهی از سوء اعمال و افعال وزیرش به آنها شکایت می نمود و آنها نیز سخنانی مقرون به صواب و صلاح وقت معروض می داشتند.»

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/48779/مورخان-روایت-صدر اعظم-قتل>